

Kolege i svjedoci

Studenti franjevci

Gina Šparada, Rim
- studentica psihologije

Poteškoća je što mladi ljudi nemaju dovoljno snage za revoluciju u svom životu, to znači da su nesigurni u sebi, nisu u stanju prihvatiti novo. Sâm franjevački habit njima ukazuje na novo, radikalno. Studenti reagiraju na njega, cijela epizoda u blizini menze vjerojatno ne bi imala toliku težinu da je to bilo djelo nekog drugog studenta.

Studentska očekivanja od studenata franjevacca povezana su s njihovim načinom traženja Boga. S njihovom slikom o Bogu i o njegovim svjedocima. Sama činjenica da netko reagira, na pozitivan ili negativan način, na ponašanje franjevca, otkriva njegovo traženje Boga.

Prosinač, 2006. godina, sveučilišna gradska menza. Nakon kratke šetnje od fakulteta do menze, vraćajući se s popodnevnog izbornog predmeta, još jednom prebirem u mislima po današnjim teološkim „novostima“ koje su nam prenesene na predavanjima, po poticajima da mladi teolozi ambiciozno krenu u prenošenje vjere ostalim studentima. Uskoro mi se za stolom pridružuju dvojica studenata ekonomije. Saznavši da studiram teologiju, razgovor ubrzo ide tim smjerom.

Knjiga i sendvič

Nakon malene rasprave koja je prethodila među njima, pričava mi prvi student iskustvo koje su imali prije nekoliko minuta promatrajući jednog mladog franjevca koji je išao ulicom ispred njih. Osobni doživljaj događaja uvelike im se razlikovao, ali uspjela sam razabrati neke činjenice. Franjevac je nosio u jednoj ruci knjigu s predavanja, a u drugoj sendvič i žurio pre-

ma gradu. Pokušao je odmotati sendvič, ali mu je izletjela knjiga na pod, a s njom i nekoliko neprimjerenih riječi. Studenti su nastavili put kad im pristupi neki čovjek tražeći hranu. Nisu ga još uspjeli ni zaobići u želji da nastave put, a već ih je bio sustigao franjevac dajući čovjeku svoj sendvič.

Ovaj događaj posebno mi je ostao u sjećanju jer njihov doživljaj odraz je nebrojeno mnogo drugih primjedbi, očekivanja i stavova naspram redovnika, Crkve i Boga koje sam imala prilike čuti u studentskim krugovima. Pomalo mijenja sliku studentima teologije i vjernicima o načinu mogućeg utjecaja na studentski duhovni život.

Prepričavajući sâm događaj, jedan od dvojice prisutnih studenata stavio je naglasak samo na negativnu stvarnost, na nestrpljenje i neprimjereno izražavanje, govoreći o manjku duhovnosti današnjih fratara, o neodgovornosti prema vjernicima koji ih financijski podržavaju i vjeruju im, iščitavajući sve to iz ovog sitnog isječka nečijeg života. Imao je sliku pravog franjevca i u nju se trebao svaki uklapati.

Drugi student stavio je naglasak na pozitivni postupak franjevca, na hranjenje siromaha, i nadovezavši se na to iznio svoj stav o vjerničkoj dužnosti branjenja Crkve i njezinih članova uvijek, što bi se opravdavalo iz činjenice svetosti Crkve. Nije samo branio Crkvu (i sve što se s njom dovodi u dodir) iz vanjski nametnute dužnosti, nego je to

bio uistinu i njegov unutarnji stav. Stav povezan s doživljajem Crkve kao idealizirane stvarnosti, shvaćajući njezinu svetost kao nepogrješivost. A da bi se opravdali pojedinačni slučajevi, neovisno koliko ozbiljni ili neozbiljni, koji ne ulaze u takvu sliku, bilo je potrebno uvijek prijeći preko njih, ne vidjeti ih.

Negativizam i idealizacija

U cijeloj priči, što najviše zapanjuje, vidjelo se da postupci franjevca nisu imali gotovo nikakvu težinu, njegovi postupci bili su uklopljeni u već postojeće načine mišljenja koje su ljudi imali. To je dovelo u pitanje napore oko svjedočenja vjere, barem oko njihovih rezultata. Ipak, imajući u vidu činjenicu da su i ovakvi ustaljeni načini mišljenja posljedica niza iskustava, moglo se zaključiti da su teško, ali ipak promjenjivi. I činjenicu da franjevački habit izaziva u studentima uvijek susret s nečim radikalnim, imajući u vidu ono što za njih predstavlja franjevaštvo. Susret s nečim novim, nepoznatim, što izaziva povratak u sigurno, u objašnjenje svega svojim kategorijama, kako bi se dobilo dojam da imaju situaciju pod kontrolom. To su iskustva jako česta među mladima, i u reakcijama ove dvojice studenata možemo iščitati načine reagiranja koje svi ponekad upotrebljavamo.

Prvi student, sa svojim negativističkim stajalištima, ne razlikuje se puno od većine kolega studenata, ne želi dopustiti da ga novo promijeni, ne voli novo, draža mu je sigurnost. I neki

drugi studenti kritiziraju Crkvu i franjevce i daju snažni poticaj za mišljenje svojom glavom, a ne „crkvenom“, tako da je veliki pritisak na pojedincima u studentskoj populaciji da grade svoju originalnost kritizirajući Crkvu, odnosno, kopirajući druge. Taj nagon da se automatski gleda ono negativno u drugome guši vjeru u dobrotu. Vjeru koja nas čini otpornijima na frustracije kada se stvari ne uspiju popraviti, te ostavlja mogućnost da postoje drugi čimbenici koji utječu na tijek događaja.

S druge strane, ni idealizacija nije najsretnije rješenje, uzevši u obzir negiranje dijela stvarnosti, i kasnije veliku mogućnost obezvrjeđenja idealiziranog nakon razočaranja. S jedne strane ne možemo živjeti bez ideala koji bi nas vukli naprijed, ali treba

biti oprezan u kojem ih smjeru razvijamo. Često se među vjernicima iza idealiziranja osoba krije i idealiziranje Boga kao onoga koji rješava sve probleme, zaboravljajući da je Bog svijet ostavio i nama da ga vodimo. Time se bježi i u religiju pasivnosti koja skida osobnu odgovornost za vlastiti život, a kako ju se mora nekoga prebaciti, to su službenici Crkve, ili Crkva kao apstraktna institucija.

Tu dolazi do izražaja i perfekcionizam kršćanskog života koji je izrazio prvi student kao uvjet za franjevce. Problem je što postavljeni uvjet perfekcionizma ne dovodi do savršenstva, nego ubija život. I ovdje pokazuje zafatvorenost za drugoga.

Otvoriti se novomu

Dakle, kao poteškoća mnogih u prihvaćanju franjevačkog

Fra Duje sa šticienicima doma "Maestral"

svjedočenja našla se nemogućnost odgovarajućeg susreta s novim. A da bi se čovjek susreo s Kristom, potrebno se otvoriti nečem drugačijem od sebe. I prihvatiti novi životni projekt kojeg Krist sobom unosi u naš život. I sama pojava franjevac, nekada i neovisno o njihovom ponašanju, svjedoči o tome. Franjevaštvo svjedoči njihovo odricanje od uobičajenog načina života da bi se pokazalo da je Kristova ljubav dovoljna. To je opet pitanje našeg osobnog identiteta i unutarnje sigurnosti. Što imamo jači identitet to smo više u stanju prihvatiti i uopće vidjeti različito od sebe.

Poteškoća je što mladi ljudi nemaju dovoljno snage za revoluciju u svom životu, to znači da su nesigurni u sebi, nisu u stanju prihvatiti novo. Sâm franjevački habit njima ukazuje na novo, radikalno. Studenti reagiraju na njega, cijela epizoda u blizini menze vjerojatno ne bi imala toliku težinu da je to bilo djelo nekog drugog studenta. Ali pitanje načina reagiranja upućuje nas na postojanje sposobnosti otvaranja novome, ili na strah od istog. Kako smo već rekli, pretjerano idealiziranje također nije spremnost prihvatiti novo. Sa savršenim se nismo u stanju identificirati u jednom dijelu, i to često pojačava našu nesposobnost prihvaćanja vlastite vrijednosti i dobrote. Prihvaćanje vlastite vrijednosti koja nije u suprotnosti s poniznošću na koju je sv. Franjo pozivao, već koja daje mogućnost ispravnog odnosa s drugim ljudima, bez

kontroliranja drugih ili stavljanja sebe u potčinjeni položaj. A prepoznavanje ili branjenje od susreta ovisi i o našoj sposobnosti da odrastemo, jer život se ne može zaustaviti, prolazi poput vjetra. Ali mi se za to prvo moramo odlučiti. Za takvu odluku postoje mnoge otežavajuće okolnosti u kojima studenti žive. Od, kako smo vidjeli, osobnih, pa do društvenog ambijenta u kojem društvo često krivi vladu, Crkva demone, a pojedinci vladu i Crkvu, sve s ciljem da se ne bi morali obračunati sami sa sobom.

Svjedoci u habitu

Moji sugovornici i ja uspjeli smo ipak doći do zaključka o vlastitoj odgovornosti, o tome da uvelike o nama ovise plodovi nečijeg svjedočenja, o našoj gladi za Bogom.

Mi ne poznajemo stvarnost, nego našu ideju o stvarnosti, zato je bilo važno da shvatimo da naš zadatak nije da druge uvjerimo u naše stajalište, nego da uđemo u tuđe gledište i prihvatimo osobu u onom što govori i tako potaknemo osobu da postane svjesna svog iskustva, i proširi svoju percepciju. Važno je vidjeti i kakvu sliku o franjevcima studenti imaju. Jer ta slika tumači i neka ponašanja studenata franjevaca, govori o tome kakva je matrica u koju bi trebali ući da bi bili prihvaćeni. To je povezano i s drugačijim ponašanjem u habitu nego bez njega. Bilo da se radi o jačem svjedočenju vjere, bilo da se radi o blokadi uzrokovanoj strahom od neuspjeha. Kako smo već vi-

djeli, studentska očekivanja od studenata franjevaca povezana su s njihovim načinom traženja Boga. S njihovom slikom o Bogu i o njegovim svjedocima. Sama činjenica da netko reagira, na pozitivan ili negativan način, na ponašanje franjevca, otkriva njegovo traženje Boga. To je pozitivno, ali nekada se može pretvoriti u dvosjekli mač. Prije ćemo susresti Boga ako mu idemo ususret. Ali, ako ga tražimo na pogrešnom putu, doći će do mimoilaženja. I tu dobivamo pomoć svjedoka koji nam ukazuju na ispravan put. Ali trebamo se prvo mi promijeniti da nas naše interpretacije nečijeg ponašanja ne bi odvukle dalje od Boga i da ne bi smjestili Boga u svoje kalupe, u malene posudice koje smo mu pripremili.

Zato mogu reći da mi je iskustvo studiranja s franjevcima omogućilo novi pogled na svjedoke i uklonilo krive slike o njima. Svjedok je dobar ukoliko dobro svjedoči za objektivnu stvarnost za koju treba svjedočiti i tu njegova osobnost ne bi trebala biti odlučujući element. Ne odlučuje svjedok je li stvarnost prisutna ili nije, je li istinita ili nije. Ali oni kao svjedoci u životnom svjedočenju moraju uložiti svoju osobnost da bi ljudi povjerovali onome na što oni upućuju. Kako kaže Chiara Lubich, između nas ostaju Božje milosti i naši križevi, ono što Bog nama daje i ono što mi dajemo Bogu. Ali ono što iz toga izvire, posljedica takvog života, ostaje uvijek obveza otkrivati. ❖